

Pri bojovej skupine Schill silná činnosť nepriateľského delostrelectva na naše pozície pri Babinej, kde došlo v poludňajších hodinách k nepriateľskému útoku v sile 2 rôt za podpory viacerých tankov. Nepriateľ zbiera nové sily zo Zvolena a pravdepodobne sa pripravuje na nový útok pri Dobrej Nive.

Nové postavenie nepriateľských batérií pri Kozelníku (10 km severových. od Banskej Štiavnice).

Pri divízii Tatra rušivá delostrelecká paľba a prieskumná činnosť nepriateľa, inak bez zmien.

V priestore Žilina nijaké podstatné zmeny.

Silnejšia činnosť bánd v priestore Kráľ. Lehota (60 km východne od Ružomberka). Bandy narušujú mínometmi hradsnú a železničnú trať.

2. Vlastná situácia:

Pravá útočná skupina 18. SS divízie panc. granátnikov po prekonaní dobre bránených cestných zátarás v priebehu dňa dobyla Červenú Skalu (7 km juhozáp. od Telgártu) a Telgárt a po ťažkých bojoch obsadila letisko, umiestnené 6 km západne od Muránskej Huty (na hradskej Muráň—Telgárt). Korisť: 20 nepriateľských lietadiel.

Slabšie časti divízie pokračujú v boji proti silnejšiemu nepriateľovi pri Rimavskej Bani.

Bojová skupina Schill pri Babinej úspešne odrazila nepriateľský protiútok a spôsobila protivníkovi ťažké straty.

Pri divízii Tatra čulá prieskumná činnosť.

Letecká činnosť: 1 Fw 189 bojový prieskum pred 18. SS divíziou panc. granátnikov. Bojový prieskum 1 Fw 189 južne od Ružomberka, taktický prieskum 2 Me 109 pred bojovou skupinou Schill, taktický prieskum 2 Me 109 pred divíziou Tatra, nálet 6 Ju 87 na obrnený vlak na stanici Dobrá Niva (južne od Zvolena), pričom došlo k zásahu zblízka a k 7 výbuchom na koľajniciach. 2 Me 109 tvorili ochranný sprievod a zasiahli jeden vozeň vlaku. 3 Si 204 zaútočili na severný a južný východ z tunela severne od Dobrej Nivy, aby znemožnili výjazd vlaku a na troch miestach prerušili trať. 1 Ju 52 zhadzoval letáky na strednom Slovensku.

SÚA Praha. S 110-5-47/165. Originál; strojopis. (Z nemčiny preložila HT.)

474

1944, október 22.¹ [Banská Bystrica.] — Situačné hlásenie veliteľa povstaleckej armády gen. R. Viesta z 21. októbra o ďalšom zhoršení situácie v dôsledku generálneho nemeckého útoku na povstalecké územie, zaslané rádiotelegraficky hlavnému veliteľovi gen. S. Ingrovi do Londýna. Viest upozorňuje na poslednú možnosť, ktorá ostáva — odchod do hôr, a konštatuje, že pomoc zo zahraničia nebola dostatočná.

V

Situácia sa ďalej zhoršila. Jak vidno, nepriateľ zahájil generálny útok k našej likvidácii. Po obsadení Revúcej a Muráňa včera, nepriateľ veľmi rýchle postúpil až k Červenej Skale a zaskočil tam našu bojovú skupinu, chrániacu smer od Po-

¹ Odpis vo zväzku fotokópií je datovaný 24. 10. 1944 (SÚA Praha, b S 40-3/237, zprávy od

pradu. Táto teraz prebija si cestu späť. Ani na smeru Muráň a Tisovec sa nepodarilo zastaviť nepriateľský útok a tak dnes k večeru Tisovec bol obsadený. Vlastné jednotky u Tisovca utrpeli značné straty a obchvatnými útokmi nepriateľa boli úplne rozprášené.

Preto najnebezpečnejším v danej chvíli sa javí smer Tisovec—Brezno, kde sa behom noci organizuje nová obrana z jednotiek, ktoré tam narýchlo sú posielané, ovšem na úkor obrany západnej časti. Môže to snáď pomôcť na kratší čas, ale s eventualitou straty Brezna musím už počítať. To ovšem bude znamenať nemožnosť pevného² udržania na dlhšiu dobu údolia Hronu a tiež priestoru Zvolen—B. Bystrica, kde predbežne mám väčšinu síl, ale kde sa tiež už prejavuje zosilovaný tlak nepriateľa z juhu.

Zo všetkých týchto okolností začína sa už rysovať posledná možnosť: odchod do hôr. Hlavné príčiny tohoto vývoja vidím hlavne v nedostatočnom vyzbrojení jednotiek ťažkými zbraňami. Jediné 2. brigáda je v tomto ohľade vyzbrojená plne, ale jej prevoz trval príliš dlho a ani teraz není tu všetok materiál. Ostatné jednotky nemajú mínometov, málo delostrelectva, málo protitankových zbraní. Napríklad k americkým bazookám³ bolo dodaných len 10 granátov na kus. A nebolo možné vytvoriť zálohy, lebo sa nedostáva ani len pušiek. Na celom území není vôbec ostnatého drôtu, čím ovšem každé obranné postavenie veľmi stráca na hodnote pri nutnosti udržania tak veľkého obvodu. Ani partizánske oddiely nie sú na výši a už vôbec sa nedá s nimi počítať pre stabilnú obranu. Celá naša útočná vozba pozostáva z niekoľko málo (teraz už len šesť) tankov. Jediné letectvo, čo máme, [je] náš stíhací pluk z SSSR. U maršala Koneva som svojho času žiadal vyslanie 20 štormovíkov s našimi precvičenými pilotmi. Boli mi sľúbené, ale dodnes nedostali sme ani jeden.

V záveru musím konštatovať, že zo zahraničia sľubovaná pomoc nebola dostatočná.

Viest.⁴

SÚA Praha. PMR-L, sign. Slov. nár. rada. Odpis. Strojopisný prepis.

Víta). Záznam, ktorý sme použili ako predlohu, je v záhlaví nadpísaný ako „zpráva ze Slovenska ze dne 22. 10. 1944“ a za Viestovým podpisom na konci je dátum 21. 10. 1944.

² V znení uvedenom v pozn. 1 — „dlhšieho udržania“.

³ Bazooka — protitanková zbraň na spôsob našej pancierovky. Američania dodali za povstania 160 kusov tejto zbrane.

⁴ Ingr poslal Viestovu zpravu 23. 10. 1944 v plnom znení na vedomie Píkovi do Moskvy (SÚA Praha, E 22-12-14/440). Nasledujúcou depešou mu dal toho istého dňa tieto informácie a úpravy: „Z posledního situačního hlášení došlého ze Slovenska je zřejmo, že Němci zahájili všeobecný útok proti střednímu Slovensku, aby náš odpor likvidovali.“

Situace našich jednotek na východním úseku je ličena jako kritická a prostor Brezno je přímo ohrožen. Pronikání do údolí hor. Hronu se současným tlakem z jihu od B. Štiavnice mělo by za následek ztrátu Zvolena a Baň. Bystrice, což by znamenalo překotný konec organizovanému odporu a vynucený odchod do hor.

Vyložte ihned u sovětského vrchního velení situaci tak, jak ji líčí gen. Viest ve zprávě, kterou současně dostáváte a požádejte naléhavě o pomoc. Jde o okamžitou pomoc materiální ve smyslu požadavků, které Vám byly předány, zejména těžkými zbraněmi. To je ihned zapotřebí jak pro doplnění výzbroje bojujících jednotek, tak pro vyzbrojení záložníků. Dále o pomoc leteckou, neboť náš stíhací pluk nestačí ani zdaleka na všechny úkoly a kromě toho pro všechny úkoly se plně nehodí.

Jistě by naši situaci podstatně ulehčila sovětská ofenzíva ve směru Prešov—Košice.

Tyto požadavky budou během zítřka předloženy sovětskému velvyslanci v Londýně, aby je tlmočil do Moskvy. Gen. Ingr.“ (SÚA Praha, E 22-12-14/439. Záznam dešifrovanej došlej depeše, čís. 667—675/21, poř. čís. 6648/1. Strojopis, originál.) — Porov. ďalej dokument čís. 496.